

lectionum farragine margines onerarem, tum ut facile quisque uno ictu oculi judicare possit quantum Tudensis narratio a Julianæ discrepet. Hoc cum Florezio in mentem venisset, abstinuit consulto, ne a proposito suo discedere videretur: quod cum a nostro multum distet, nobis non idem verendum est.

Verum ex apographo Pereziano non hic tantum usus ad nos pervenit, ut emendatior prodiret Juliani scriptura, sed etiam ut auctior. In eo siquidem post historicam narrationem rebellionis exortæ, tyrannique devicti, ante sententiæ vero in eum ejusque socios latæ expositionem, orationem invenimus insertam, quam auctor insultationem vocat, nos declamationem diceremus: quam quidem exscriptor exempli Matritensis quare transcribere noluerit, non satis intelligimus, nisi forsitan ab alio insertam suspicatus fuit, non a Juliano conscriptam. Sed vero nos suspicionis causas nullas videmus. Est enim hujusmodi declamatio, si recte expendatur, cæteris præcedentibus et subsequentiis characterem ac stylo quam simillima, acri, vivo, aculeato, variisque tropis et figuris tum verborum, tum sententiarum, intexto. Adeo ut mihi eam attentius perlegenti, si tumorem illum verborum, duritiemque styli, temporum illorum vitium, Gothicæ gentis quasi proprium, excipias, cætera orator minime vulgaris appareat, dum in Galliæ provinciam invehitur, atque præter morum fideique corruptionem, infidelitatem illi suam exprobrat, qua velut vilis adultera legitimi tori pertæsa, alienos amplexus expetere non erubuit: quam metaphoram eleganter pertractat. Deinde caute solerterque occupat vanos prætextus, quos sceleri suo obtendere vellet, atque ut facinoris sui turpitudinem in luce meridiana collocet, elegantissima antithesi singulare principis clementiam, atque in media victoria admirabilem animi moderationem impudentiæ suæ atque procacitate opponit: id unum hac sua vehementi, ut loquitur, insultatione animo intendens, ut salutari rubore suffusa, a tam perditis consiliis deinceps abtineat, suæque

A paci, atque securitati, tum famæ ac honori consulere velit.

Verumtamen præter hasce quas exposuimus oratoris virtutes minime contemnendas, animum auctor prodit pio succensum, qui sibi temperare non potuit, quin scelesti hominis facinus subditos populos ad rebellionem provocantis sin minus manibus, calamo saltem insectaretur, ejus turpitudinem tam atris coloribus depingens, ut omnes ad eam detestandam adduceret. Scilicet ea fuit semper ab antiquis temporibus Hispanorum præsulum propria laus, regibus suis fidem atque obedientiam omni loco, omnique obsequiorum genere præstare; eorum personas sacras habere; eorum jura, atque in subjectos populos auctoritatem et verbo et scriptis semper tueri; id ipsum et suo exemplo et perpetuis adhortationibus populos docere, suadere, prædicare, semper cum apostolorum principibus clamantes: *Subjetti estote omni creaturæ propter Deum, sive regi, sive ducibus. Qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit: ideo necessitate subditi estote, non solum propter iram, sed etiam propter conscientiam.*

Quare hujusmodi orationem hactenus ineditam nos omnium primi in lucem proferimus, et quidem eo ipso loco quem tenet in ms. Pereziano, ante sententiæ in rebelles latæ narrationem. Deinde variantes lectiones annotavimus, designantes per D. Duchesnii editionem, per F. Florezii, et per Ms. manuscriptum codicem sanctæ ecclesiæ Toletanæ superius laudatum: et hæc in textu genuino; nam in Tudensis textu variantes quas subjunximus, vel editionis sunt Schotti, vel ms. Tol. cujus antea meminimus. Insuper lectorem monemus, Lucam Tudensem in transcribenda Juliani historia alia inseruisse de suo, alia vero, quæ erant in Juliano, suppressisse: ut autem utrumque appareret in præsentii editione, interposita italico, ut appellant, characterem scribimus in textu Tudensis; suppressa vero asteriscis inclusa exhibemus in Juliano genuino.

EPISTOLA PAULI PERFIDI

QUI REBELLIONEM FECIT IN GALLIA.

WAMBANO PRINCIPI MAGNO TOLETANO.

* In nomine Domini. Flavius Paulus unctus a rex C Orientalis, Wambæ b regi Austri.

Si jam asperas et inhabitabiles montium rupes percircuisti c, si jam fretosa d silvarum nemora, ut leo fortissimus, pectore confregisti, si jam caprearum cursum, cervorumque saltum, aprorum ursorumque edacitates radicibus edomuisti: si jam serpentum vel viperarum venena e evomuisti; indica

nobis armiger, indica nobis, domine, silvarum et petrarum amice. Nam et omnia ista f accubuerunt, et tu festinas ad nos venire, ut g nobis abundanter philomelæ vocem retexas. Et ideo, magnifice vir, ascendat cor tuum ad confortationem, et descende usque h ad Clausuras, nam ibi invenies Opopumpeum i grandem, cum quo possis legitime concertare.

a F., summus.

b Ms., Wambani.

c F., percurreisti.

d Id., fertosa.

e Id., venenum.

f Id., Nam si hæc omnia.

g Ita Id. sed ms. et.

h F.: ascendit... ad confortationem. Descende usque, etc.

i Id., Opopumbeum, additque in not. Castrum esse in Pyrenæis montibus.